

STORTINGET

Innst. 338 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 97 L (2018–2019)

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

Til Stortinget

Innledning

Sammendrag

Finansdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til en ny lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven). Proposisjonen omhandler også endringer i lov om Statens pensjonsfond og noen andre lover. Forslaget bygger på sentralbanklovutvalgets utredning NOU 2017:13 Ny sentralbanklov. Organisering av Norges Bank og Statens pensjonsfond utland.

Sentrale spørsmål i utredningen ble drøftet i Meld. St. 7 (2018–2019) Om ny sentralbanklov. Regjeringen konkluderte her med at Norges Bank fortsatt skal være operativ forvalter av Statens pensjonsfond utland, at det bør opprettes en fagkomité for pengepolitikk og finansiell stabilitet, og at tilsynet med Norges Bank fortsatt bør ligge til representantskapet, som videreføres uendret. I meldingen sluttet regjeringen seg videre til hovedtrekkene i utvalgets forslag til formålsbestemmelse for sentralbankvirksomheten og Norges Banks forhold til statsmyndighetene. Det ble også konkludert med at sentralbanksjefen bør lede både hovedstyret og fagkomiteen, og at samtlige medlemmer i disse organene bør utpekes av Kongen i statsråd. Stortinget sluttet seg 19. februar 2019 til finanskomiteens innstilling (Innst. 165 S (2018–2019)) til meldingen.

Den nye loven vil erstatte lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven).

Norges Banks oppgaver er betydelig endret siden dagens sentralbanklov ble vedtatt. Blant annet er pengepolitikken lagt om fra fastkurs til inflasjonsmål, og banken har fått oppgaven med å forvalte Statens pensjonsfond utland.

I forslaget til ny sentralbanklov videreføres i stor grad gjeldende styringsstruktur for Norges Bank, med tillegg av en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Bankens oppgaver og virkemidler videreføres også. Norges Banks oppgave med å forvalte Statens pensjonsfond utland kommer tydeligere frem enn i dagens lov. Lovforslaget bygger på sentralbanklovutvalgets lovutkast for modell C.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørndal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Åsunn Lyngedal og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Elin Rødum Agdestein, lederen Henrik Asheim, Mudassar Kapur, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Bård Hoksrud og Jan Steinar Engeli Johansen, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, tar omtalen til orientering og viser til merknader nedenfor i denne innstillingen knyttet til kapitlene i Prop. 97 L (2018–2019).

Bakgrunnen for lovforslaget

Sammendrag

Bakgrunnen for lovforslaget omtales i kapittel 2. Her redegjøres det nærmere for sentralbanklovutvalgets mandat og utredning, høringen og Meld. St. 7 (2018–2019) Om ny sentralbanklov. Departementet trekker også opp noen utviklingslinjer i sentralbankens ansvar og oppgaver, og redegjør for valget av Norges Bank som forvalter av Statens pensjonsfond utland. Sistnevnte er mer utførlig omtalt i Meld. St. 7 (2018–2019) kapittel 2.3 og 2.4.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at loven om Norges Bank fra 1892 ble stående til dagens lov trådte i kraft i 1985. Siden den gang har det skjedd betydelige endringer i Norges Banks oppgaver, blant annet ved at finansmarkedene er blitt deregulert og i større grad digitalisert, og pengepolitikken har gått fra være valutakursstyrt til inflasjonsstyrt.

Komiteen mener det har vært fornuftig at Norges Bank har gått lenger enn sentralbanker i mange andre land i å se pengepolitikken og finansiell stabilitet i sammenheng.

Komiteen viser til at regjeringen i Meld. St. 7 (2018–2019) Om en ny sentralbanklov la frem sine vurderinger om hvordan Norges Bank og forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU) bør organiseres og styres. Det er viktig at det er bred politisk enighet om denne type spørsmål, og god forankring i Stortinget er nødvendig. Det var bred enighet i finanskomiteen om at forvaltningen av SPU bør forbli i Norges Bank, og at det bør opprettes en fagkomité for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Komiteen mener den brede oppslutningen legger til rette for et godt og stabilt rammeverk for Norges Bank og forvaltningen av SPU.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til NOU 2017:13 «Ny sentralbanklov. Organisering av Norges Bank og Statens pensjonsfond utland», og utredningen av om ansvaret for Statens pensjonsfond utland (SPU) skal ligge inn under Norges Bank eller ikke, og viser til at utvalget anbefalte denne løsningen. Dette medlem mener det er gode argumenter for at ansvaret for SPU flyttes ut av banken. Utvalget skriver:

«(A)rbeidet med sentralbankoppgavene fremover vil kunne styrkes ved en separat organisering av denne virksomheten. Av samme grunn taler hensynet til høyest mulig avkastning til en vel avveid eller forsvarlig risiko for en utskilling. Spesialiserte styrer som har kompetanse og kultur for å skape verdier, vil bedre kunne veilede virksomheten mot et slikt mål.»

Dette medlem støtter disse vurderingene, men viser samtidig til at det er bredt flertall for å beholde SPU i Norges Bank. Spørsmålet har blitt tilstrekkelig utredet i NOU og tidligere behandlet politisk i Meld. St. 7 (2018–2019). Dette medlem vil derfor her ikke fremme forslag om utskilling av SPU.

Norges Banks formål og virksomhet

Sammendrag

Kapittel 3 i proposisjonen omhandler Norges Banks formål og virksomhet. Sammenlignet med gjeldende sentralbanklov foreslår departementet et tydeligere skille mellom målene for sentralbankvirksomheten og hvilke ansvarsområder og virkemidler banken har. Formålet for sentralbankvirksomheten skal være å opprettholde en stabil pengeverdi og fremme stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalingssystem. Videre skal sentralbanken bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting. Departementet foreslår at Norges Bank skal være den utøvende og rådgivende myndigheten i pengepolitikken, og at Norges Bank også skal ha utøvende og rådgivende myndighet i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet. Sentrale virkemidler i pengepolitikken og i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet er å ta imot innskudd og yte kreditt til banker og andre foretak i finansiell sektor. Andre oppgaver omfatter utstedelse av pengesedler og mynter, å legge til rette for det sentrale oppgjørssystemet og å overvåke betalingssystemet. Dette er i hovedsak videreføring av gjeldende rett og praksis. Det foreslås lovfestet at Norges Bank eier og forvalter landets offisielle valuta-reserver. Dagens generalklausul om at banken ellers kan sette i verk tiltak som er vanlige eller naturlige for en sentralbank, foreslås videreført. Departementet foreslår videre en ny bestemmelse om at Kongen i statsråd gis myndighet til å legge nye oppgaver til banken. Slike oppgaver må ligge innenfor rammene av Norges Banks formål.

Komiteens merknader

Komiteen mener en tydelig formålsbeskrivelse for sentralbankens virksomhet vil være viktig for å gi en klar forankring i Stortinget. Å opprettholde pengenes verdi vil være et overordnet mål for pengepolitikken. Ved å sikre prisstabilitet og lav inflasjon kan pengepolitikken bidra til høy velferd, høy sysselsetting og økonomisk vekst over tid. Stabilitet i det finansielle system og et effektivt og sikkert betalingssystem vil også være viktige formål for sentralbanken.

Komiteen støtter regjeringen i at Norges Bank skal være den utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken, men også ha utøvende og rådgivende myndighet i arbeidet med finansiell stabilitet.

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om Norges Banks formål og virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader i Innst. 165 S (2018–2019) om forslaget til formålsparagraf for Norges Bank, og støtter regjeringens forslag om at annet ledd formuleres i tråd med bl.a. innspillene fra LO og NHO: «Sentralbanken skal bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting». Dette vil etter disse medlemmers syn innebære at hensynet til høy og stabil produksjon og sysselsetting sidestilles med oppgaven å opprettholde en stabil pengeverdi og fremme stabilitet i det finansielle systemet og sikkert betalingssystem.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at klima- og miljøkrisen utgjør den største trusselen verden står overfor nå. Med mindre verdens land raskt kutter i utslipp av klimagasser, vil dette få enorme konsekvenser for mennesker og natur. Dette vil igjen få store negative konsekvenser for verdensøkonomien, herunder norsk økonomi. Norges avhengighet av å eksportere fossil energi utgjør en stor finansiell risiko i en verden som trenger å gå bort fra bruk av fossil energi. Det negative økonomiske sjokket kan bli stort. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det er en påfallende mangel at klima og bærekraft ikke nevnes i NOU 2017:13 Ny sentralbanklov, på over 500 sider, eller er en del av formålsparagrafen til Norges Bank. Håndtering av klimarisiko er en sentral del av makrotilsynet. I tillegg må også Norges Bank aktivt bidra til den nødvendige omstillingen av norsk økonomi. Sentralbanken, som en av våre viktigste samfunnsinstitusjoner, må ha som oppgave å løse samfunnets viktigste økonomiske utfordringer.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til endring av § 1-2 i lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) som pålegger sentralbanken å bidra til at klimamålene Norge er forpliktet til gjennom internasjonale avtaler nås, og gjennomføre fortløpende vurderinger av hvordan klimaendringene, og de økonomiske og politiske endringene dette medfører, påvirker norsk økonomi.»

Forholdet til statsmyndighetene

Sammendrag

I proposisjonens kapittel 4 omtales forholdet til statsmyndighetene. Synet på sentralbankens forhold til regjering og storting har endret seg over tid. Departementet deler sentralbanklovutvalgets vurdering av at

Norges Bank fortsatt bør ha stor grad av uavhengighet i bruken av virkemidler for å oppfylle sine mål. Departementet foreslår at Kongen i statsråd (regjeringen) også fremover gis adgang til å fastsette operative mål for Norges Bank innenfor de rammene som følger av sentralbankloven, for eksempel operativt mål for pengepolitikken fastsatt i forskrift for pengepolitikken. Videre foreslår departementet, i tråd med utvalgets forslag, at regjeringen ikke skal kunne instruere banken i sin virksomhet etter sentralbankloven, unntatt i ekstraordinære situasjoner. Det innebærer en høy terskel for instruksjon.

Informasjonsplikten som foreslås for banken er vid. Banken skal ha plikt til å informere offentligheten om grunnlaget for sine beslutninger og om virksomheten som er omfattet av bankens formål. Banken skal videre ha plikt til å uttale seg om spørsmål den blir forelagt av departementet, til å gi råd dersom det er behov for tiltak av andre for å oppfylle bankens formål, samt til å informere departementet om saker av viktighet. Dagens plikt for banken til å forelegge saker av særlig viktighet for departementet før banken treffer vedtak i saken, foreslås ikke videreført.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om å videreføre gjeldende rett når det gjelder departementets plikt til å gi meddelelse til Stortinget om virksomheten i Norges Bank, representantskapets plikt til å rapportere til Stortinget om tilsynet med banken og Riksrevisjonens kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse.

Forbudet mot at Norges Bank yter kreditt direkte til staten foreslås videreført. Videre stiller departementet seg bak utvalgets forslag om at det bør fremgå av ny sentralbanklov at Norges Bank skal ha en egenkapital som er tilstrekkelig for å oppfylle bankens formål, og at regjeringen fastsetter retningslinjer for avsetninger og disponering av bankens overskudd.

Komiteens merknader

Komiteen mener det er viktig at Norges Bank skal ha stor grad av uavhengighet i sitt virke, og at det blir mer åpenhet, forutsigbarhet og langsiktighet ved å ha den nødvendige uavhengigheten. Komiteen støtter at regjeringen kun skal kunne instruere Norges Banks sentralbankvirksomhet etter loven i ekstraordinære situasjoner, og mener dette vil sørge for en høyere terskel for å instruere sammenlignet med dagens lovverk.

Norges Bank har en viktig rolle som rådgiver for staten og bør også ha plikt til å informere Finansdepartementet når det gjelder saker av viktighet. Dette til erstatning for dagens bestemmelse om at banken, før den treffer vedtak av særlig viktighet, skal forelegge saken for departementet. Komiteen mener også at Norges Bank bør vise stor grad av åpenhet og sikre god informasjon til offentligheten. Komiteen støtter at banken

blant annet skal informere offentligheten om grunnlaget for sine beslutninger, samt at banken fortsatt skal sørge for at veiledende valutakurser mot norske kroner er tilgjengelig for offentligheten.

For å sikre tilstrekkelig demokratisk kontroll med Norges Bank er komiteen positiv til at departementets plikt til å informere Stortinget om virksomheten i banken, representantskapets rapportering om tilsynet med banken og Riksrevisjonens kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse videreføres.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, slutter seg til regjeringens lovforslag om forholdet til statsmyndighetene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt slutter seg til regjeringens lovforslag om forholdet til statsmyndighetene, med unntak av forslag til § 1-6 i sentralbankloven.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å erstatte dagens plikt til å forelegge saker av særlig viktighet for departementet med en plikt til å informere departementet om saker av viktighet. Disse medlemmer viser til at LO og Fellesforbundet i høringsuttalelse mener at gjeldende sentralbanklov § 2 første til tredje ledd og § 3 beskriver forholdet mellom staten og sentralbanken på en god måte. Disse medlemmer er ikke enig i at foreleggelsesplikten skal fjernes, og går imot regjeringens forslag til ny § 1-6 i sentralbankloven.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Lov om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) § 1-6 skal lyde:

Før banken treffer vedtak av særlig viktighet, skal saken være forelagt departementet.»

Pengeenheten og lovens virkeområde

Sammendrag

I kapittel 5 omtales pengeenheten og dens internasjonale verdi, samt sentralbanklovens virkeområde. I motsetning til utvalgets forslag legges det ikke opp til å videreføre en særskilt bestemmelse om kronens kursordning, ettersom kursordningen vil følge av og eventuelt bli definert i det operative målet for pengepolitikken som regjeringen fastsetter.

Komiteens merknader

Komiteen støtter regjeringens forslag om at det geografiske virkeområdet defineres i loven.

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om pengeenheten og lovens virkeområde.

Norges Banks organisasjon

Sammendrag

Kapittel 6 omhandler Norges Banks organisasjon. Dette omfatter lovens kapittel 2 og kapittel 4. I lovforslaget videreføres gjeldende styringsstruktur for banken i stor grad, med tillegg av en komité med ansvar for pengepolitikken og oppgaver innenfor finansiell stabilitet av makroøkonomisk karakter. I tråd med Stortingets tilslutning til det som ble varslet i Meld. St. 7 (2018–2019), følger departementet ikke opp sentralbanklovutvalgets forslag om å ha ett komitémedlem fra administrasjonen som utpekes av hovedstyret. I stedet foreslås det at begge visesentralbanksjefene skal sitte i komiteen. Departementet legger opp til at de eksterne medlemmenes tilknytning til banken bør være i form av et verv, og at medlemmene bør ha sitt hovedvirke utenfor banken. Både hovedstyret og fagkomiteen skal ledes av sentralbanksjefen.

Hovedstyret vil etter forslaget ha tilsvarende ansvar for styringen og driften av Norges Bank som hovedstyret har i dag, med unntak av de saker som ligger til komiteen. Innenfor finansiell stabilitet vil ansvaret for betalingssystemet og den finansielle infrastrukturen og utlån på særskilte vilkår fortsatt ligge til hovedstyret. Antall hovedstyremedlemmer økes fra åtte til ni og omfatter sentralbanksjefen, de to visesentralbanksjefene og seks eksterne medlemmer, alle oppnevnt av Kongen i statsråd. Dette sikrer eksternt flertall også i administrative saker, der to representanter fra de ansatte deltar. I motsetning til i utvalgets forslag foreslås det at disse skal delta også i behandlingen av budsjettsaker. Ordningen med vararepresentanter videreføres ikke. Sentralbanksjefens rolle som daglig leder klargjøres i lovforslaget. Dagens praksis med at hovedstyret ansetter en daglig leder for bankens forvaltning av Statens pensjonsfond utland lovfestes. Videre lovfestes vilkår for at bankens ledelse og de eksterne medlemmene av komiteen skal kunne avskjediges eller løses fra sine verv.

Representantskapets tilsynsrolle samt oppgavene med å fastsette budsjett og regnskap videreføres som i dag. Kompetansen som representantskapet i dag har til å bestemme at forretningsmessig virksomhet som faller inn under sentralbankloven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier, legges etter forslaget til hovedstyret.

I proposisjonen foreslås det mer utførlige saksbehandlingsbestemmelser for bankens organer enn det som følger av sentralbankloven i dag. Bestemmelsene bygger blant annet på bestemmelser i allmennaksjeloven, men er noe forenklet.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at demokratisk kontroll er svært viktig for å sikre den brede legitimiteten Norges

Bank har, og støtter regjeringen i at representantskapet videreføres med 15 medlemmer. Komiteen mener det er positivt at det legges opp til at representantskapets leder kan gi sine synspunkter på kompetansekrav for ny sentralbanksjef før stillingen lyses ut. Det er også viktig at representantskapet får tilgang til all relevant informasjon.

Regjeringen foreslår i proposisjonen at utøvelsen av pengepolitikken ikke lenger skal tilligge hovedstyret, men en egen fagkomité for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Komiteen viser til at med regjeringens forslag vil fagkomiteen bestå av et flertall av interne medlemmer fra banken og et eksternt mindretall. Komiteen peker på at det er lang tradisjon for eksternt kompetanse og deltakelse i Norges Bank, blant annet i hovedstyret, og ser det som positivt at eksterne medlemmer også deltar og bidrar med sin kompetanse i gjennomføringen av pengepolitikken. Komiteen støtter regjeringens forslag til sammensetning.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår at representantskapet skal opprettholdes slik Stortinget enstemmig har gått inn for ved behandlingen av Meld. St. 7 (2018–2019), jf. Innst. 165 S (2018–2019). Komiteen mener forslaget på dette punktet ivaretar grunnleggende prinsipper om folkevalgt kontroll av den virksomhet Norges Bank driver på landets og folkets vegne. Det er viktig at tilsynet holder et høyt nivå og er kritisk, granskende og relevant.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt, slutter seg til regjeringens lovforslag om Norges Banks organisasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne slutter seg til regjeringens lovforslag om Norges Banks organisasjon med unntak av forslag til sentralbankloven § 2-13 første ledd.

Disse medlemmer viser til at det foreslås at daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland ansettes på åremål for fem år med mulighet for nok et åremål på samme måte som sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene.

Disse medlemmer mener det er grunnleggende forskjeller på stillingene som sentralbanksjef og visesentralbanksjefer og daglig leder av Norges Bank Investment Management (NBIM). Leder av NBIM skal oppfylle krav og måles på oppnådde resultater for forvaltningen med utgangspunkt i de rammer som er lagt for forvaltningen av fondet. Det må da tilligge sentralbankens styre løpende å vurdere om daglig leder oppfyller kravene som er stilt.

Disse medlemmer viser til at sentralbanksjefen skal ha et særlig vern mot oppsigelse med utgangspunkt i sentralbankens uavhengige stilling. En slik begrunnelse foreligger ikke for stillingen som daglig leder for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Det er heller ikke ønskelig at sentralbankens styre er bundet av to åremålsperioder for daglig leder av NBIM hvis vedkommende leverer gode resultater.

Disse medlemmer viser til at begrunnelsen for forslaget om åremål er at stillingen er krevende og «den belastning dette utgjør, samt behovet for rotasjon og nytenkning i stillingen». Disse medlemmer mener at behovet for nytenking vil styret ha mulighet til å ivareta på ulike måter, herunder å initiere et lederskifte også uten åremålstilsettelse.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn gå imot forslaget til § 2-13 første ledd, og fremmer følgende forslag:

«Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 2-13 første ledd skal lyde:

Hovedstyret skal ansette en daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at når Norges Banks hovedstyre med en ny organisering får som sin sentrale oppgave å forvalte SPU, må styrets kompetanse i betydelig større grad rettes inn mot denne oppgaven. Det innebærer spesialisert kompetanse innenfor kapitalforvaltning i internasjonale markeder og måling, styring og kontroll av risiko, samt innsikt i ansvarlig forvaltningspraksis. Slik kompetanse må også vektlegges når kravene til sentralbanksjefens kompetanse formuleres.

Disse medlemmer ser at i tillegg må styret ha en generell samfunnsforståelse, herunder forståelse for ansvars- og rolledelingen mellom styret og politiske myndigheter, samt god forståelse for fondets rolle i det samlede økonomiske rammeverket.

Disse medlemmer vil understreke at Finansdepartementet, gjennom instruksene til Norges Banks styre, må sørge for at styrets oppgave også omfatter utvikling av SPUs organisasjon og forvaltningspraksis, og at styret regelmessig informerer departementet om sine vurderinger av samlet risiko sett i forhold til unormalt store endringer i risikobildet i finansmarkedene og internasjonal økonomi.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne påpeker at Grunnloven § 75 bokstav c tydelig understreker Stortingets betydning og dets viktige rolle overfor Norges Bank. Representantskapets virksomhet må ses i lys av dette.

Representantskapet – i kraft av å være Stortingets kontroll- og tilsynsorgan i sentralbanken – skal føre et direkte tilsyn med alle deler av virksomheten. Disse medlemmer vil understreke at oppgavene er krevende og forutsetter at det ikke er tvil om uavhengigheten overfor styret og administrasjonen i Norges Bank.

Disse medlemmer er opptatt av at regjeringen og Stortinget samstemmig har gått inn for at representantskapet skal opprettholdes. Det er essensielt at representantskapet sikres gode arbeidsvilkår for å kunne utføre sitt samfunnsoppdrag. Herunder ligger tilgang til informasjon og at representantskapets selvstendighet og uavhengighet sikres. Disse medlemmer påpeker at dagens organisering, der representantskapets sekretariat (tilsynssekretariatet) holder til i Norges Banks lokaler, ikke fremstår som en holdbar løsning på lengre sikt med tanke på behovet for uavhengighet. Disse medlemmer mener at det ut fra en slik vurdering vil være en styrke om tilsynssekretariatet får lokaler utenfor Norges Bank. Disse medlemmer påpeker videre at det i dag er Finansdepartementet som etter konsultasjon med Norges Bank foreslår hva representantskapet bør arbeide med og undersøke. En slik løsning synes ikke å bygge opp under representantskapets selvstendighet. Disse medlemmer understreker for øvrig at det er viktig at det foregår samarbeid og møter mellom representantskapet og finanskomiteen.

Virkemidler i pengepolitikken og i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet

Sammendrag

Kapittel 7 omhandler virkemidler i pengepolitikken og i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet. I proposisjonen foreslås det i all hovedsak en videreføring av gjeldende rett for de ulike virkemidlene banken har til rådighet, men med enkelte presiseringer. Det åpnes for at flere foretak i finansiell sektor enn i dag generelt kan tilbys konto, dersom Norges Bank mener at det fremmer formålet for sentralbankvirksomheten. Det foreslås videre en lovfesting av krav til betryggende sikkerhet for den kreditt banken yter. Departementet foreslår at adgangen til utstedelse og kjøp og salg av finansielle instrumenter videreføres i ny sentralbanklov, samt at Norges Bank bestemmer hvor store de offisielle valutaeservene skal være og hvordan de skal plasseres.

Sentralbanklovutvalget foreslo konkrete bestemmelser i finansforetaksloven om at Kongen i statsråd kan gi Norges Bank i oppgave å utarbeide beslutningsgrunnlag og treffe vedtak om motsyklisk kapitalbuffer og å fastsette forskrift om krav til nye utlån med pant i bolig. Departementet foreslår i stedet en mer generelt utformet bestemmelse for å kunne ivareta de ulike virkemidlene som det over tid kan vurderes formålstjenlig å delegere.

Komiteens merknader

Komiteen støtter regjeringen i at Norges Bank til fremme av formålet for sentralbankvirksomheten kan tilby kontohold, yte kreditt til og ta imot innskudd fra banker og andre foretak i finansiell sektor.

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om virkemidler i pengepolitikken og i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet.

Betalingsystemet og annen finansiell infrastruktur

Sammendrag

I kapittel 8 foreslår departementet at Norges Banks ansvar for betalingsystemet og annen finansiell infrastruktur gjøres tydeligere i ny sentralbanklov. Dette gjelder blant annet bankens ansvar som oppgjørsbank på øverste nivå, og ansvar for å bidra til beredskapsløsninger.

Departementet foreslår en videreføring av Norges Banks enerett til å utstede norske pengesedler og mynter og at banken bestemmer sedlenes og myntenenes pålydende og utforming. Departementet foreslår også å videreføre at Norges Banks sedler og mynter er tvungent betalingsmiddel i Norge. Minnemyntinstituttet i dagens sentralbanklov § 16 foreslås ikke videreført. Banken vil fortsatt ha adgang til å markere begivenheter i form av sirkulasjonsmynt med spesialpreg eller unntaksvis ved utgivelse av minnemynter.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om betalingsystemet og annen finansiell infrastruktur.

Norges Bank har enerett til å utstede norske pengesedler og mynter. Komiteen støtter regjeringen i at sedler og mynter fortsatt skal være tvungne betalingsmidler, og mener det er viktig at dette følges nøye opp.

Videre er komiteen enig med regjeringen i at utgivelser av jubileums- og minnemynter ligger på siden av en sentralbanks kjernevirksomhet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, støtter forslaget om at bestemmelsen knyttet til utgivelser av minnemynt i gjeldende sentralbanklov utgår i ny lov.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at regjeringen foreslår å oppheve § 16 i dagens sentralbanklov om minnemynter og sirkulasjonsmynt med spesialpreg. Disse medlemmer viser til at en rekke høringsinstanser, blant annet LO, Virke, Kulturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo, Norges mu-

seumsforbund og Norsk Numismatisk Forening mener denne paragrafen bør videreføres. Dette er disse medlemmer enige i.

Disse medlemmer vektlegger at minnemynter er symbolsterke og viktige måter for staten å vise anerkjennelse og respekt for historiske begivenheter som har en 350 år lang tradisjon.

Selv om opphevelse av § 16 ikke vil være til hinder for utgivelse av minnemynter, mener disse medlemmer en opphevelse vil svekke insitamentet til og symbolkraften bak slike utgivelser.

Disse medlemmer viser til høringsuttalelsen fra Virke, som foreslår at allmenntilgjengelige organisasjoner som mottar overskuddet fra minnemynter, også får ansvar for salg og distribusjon, slik ordningen var inntil 2005, samt at ansvaret for prosessen med forslag til nye minnemynter overføres til Kulturdepartementet.

Dette er disse medlemmer enige i og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram lovforslag som innebærer at Norges Bank fortsatt har en lovfestet plikt til å utgi minnemynter og sirkulasjonsmynter med spesialpreg, samt at ansvaret for prosessen med utvelgelse av slike overføres Kulturdepartementet.»

Disse medlemmer viser til proposisjonens omtale av elektroniske sentralbankpenger, og Norges Banks utredningsarbeid hvor de vurderer om elektroniske sentralbankpenger kan bidra til en mer effektiv finansiell infrastruktur, og om dette kan være et mulig fremtidig betalingsmiddel i Norge. Disse medlemmer peker på at dette er et svært viktig arbeid som vil få konsekvenser for fremtidens betalingsløsninger. Disse medlemmer understreker at sentralbanken bør styrke sin andel av pengeutstedelsen. Disse medlemmer viser til at et kontantløst samfunn vil innebære at pengeforsyningen blir overlatt helt til private banker. Disse medlemmer mener derfor arbeidet med utstedelse av elektroniske sentralbankpenger til publikum bør prioriteres høyt, og at det må tas sikte på å åpne for kontohold for publikum i Norges Bank.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet påpeker at Norges Bank ved flere anledninger har understreket viktigheten av å sikre de fysiske kontantenes stilling. Disse medlemmer er enig i dette og viser til egne merknader i innstillingen til finansmarkedsmeldingen 2019 (Meld. St. 24 (2018–2019)) samt Senterpartiets representantforslag om å styrke kontantenes stilling (Dokument 8:147 L (2018–2019)).

Øvrig virksomhet

Sammendrag

Kapittel 9 omhandler bankens øvrige virksomhet. Dette omfatter blant annet bestemmelsen om Norges Bank som statens bank. Departementet foreslår at departementets adgang til å pålegge banken å utføre finansielle tjenester for staten videreføres, men at oppgavene med statsgjeldforvaltningen og kontoordningen, som departementet i dag har pålagt banken, skal følge direkte av loven. I dag godtgjøres Norges Bank tilsvarende kostnadene banken pådrar seg ved utførelsen av tjenestene som statens bank. Departementet foreslår at dette videreføres med unntak for oppgavene som nå vil følge direkte av loven. Kostnadene for disse oppgavene bør dekkes over bankens drift.

I motsetning til i utvalgets forslag legges det opp til å videreføre gjeldende rett om at departementet skal godkjenne internasjonale avtaler. Departementet foreslår videre at Kongen i statsråd i ekstraordinære tilfeller kan pålegge Norges Bank å delta i kredittavtaler med andre stater og internasjonale organisasjoner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om øvrig virksomhet.

Forholdet til annen lovgivning, taushetsplikt, sanksjoner mv.

Sammendrag

I kapittel 10 omhandles forholdet til annen lovgivning, taushetsplikt, sanksjoner mv. I proposisjonen foreslås det klargjort at bankens vedtak i saker om kreditt til og innskudd fra banker mv. er unntatt fra klageadgang etter forvaltningsloven. Det samme gjelder vedtak om oppsigelse eller avskjed. Departementet foreslår videre å lovfeste en adgang til å unnta saksforberedende dokumenter som utveksles mellom Norges Bank og Finansdepartementet, og mellom Norges Bank og Finanstilsynet, fra innsyn. Gjeldende taushetspliktbestemmelse i sentralbankloven videreføres med enkelte endringer. Departementet foreslår å videreføre bestemmelser om opplysningsplikt til Norges Bank, med enkelte endringer, herunder at flere foretak enn etter dagens lov kan pålegges en opplysningsplikt til banken.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om forholdet til annen lovgivning, taushetsplikt, sanksjoner mv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremholder at målloven må gjøres gjeldende for Norges Bank. Norges Bank står for en ikke

ubetydelig publiseringsvirksomhet, og det store tilfanget av rapporter, analyser og vurderinger har et stort nedslagsfelt – ikke minst gjelder dette de publiseringer som angår bankens forvaltningsvirksomhet. Norges Bank har gjennom sin rolle som forvalter av vår fellesformue en unik og meget fremtredende plass i norsk samfunnsliv og i nordmenns bevissthet, og det faller seg unaturlig at banken skal unntas de krav til representativ språkbruk som statlige virksomheter generelt omfattes av.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener for øvrig at arbeidsspråket skal være norsk i hele virksomheten, og at dette også bør fremgå i loven.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et lovforslag som innebærer at Norges Bank og all dens virksomhet skal omfattes av mållova samt at arbeidsspråket skal være norsk i hele virksomheten.»

Lov om Statens pensjonsfond

Sammendrag

Kapittel 11 omhandler endringer i lov om Statens pensjonsfond. I samsvar med utvalgets forslag, og Stortingets tilslutning til omtalene av dette i Meld. St. 7 (2018–2019), foreslås det enkelte endringer med sikte på å styrke rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Dette omfatter presisering av formålet med sparingen i Statens pensjonsfond og målet med investeringene, samt krav om at investeringer av Statens pensjonsfond utland skal skje utenfor Norge og i utenlandsk valuta. Gjeldende praksis om at staten ikke skal lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland foreslås lovfestet. I forslaget inngår også enkelte redaksjonelle endringer i lov om Statens pensjonsfond.

Videre omtales tre forslag for beredskapsformål. Det ene forslaget omhandler en snever adgang for på nærmere vilkår å låne midlertidig for tilfeller der staten har betydelige likviditetsproblemer, herunder et forslag om delegering av slik kompetanse til Kongen i statsråd når det ikke er tid til å innhente Stortingets samtykke. Departementet ber videre om Stortingets tilslutning til at departementet etter lov om Statens pensjonsfond har kompetanse til å utpeke en annen forvalter av Statens pensjonsfond utland enn Norges Bank i en krisesituasjon. Departementet uttrykker i den forbindelse at det anser at departementets kompetanse også omfatter det å kunne pålegge Norges Bank oppgaver for beredskapsformål og som naturlig hører sammen med forvaltningsoppgaven banken er pålagt. Det foreslås også at

Kongen i statsråd gis myndighet til å benytte midlene i Statens pensjonsfond utland som finansiering dersom kontoordningen i Norges Bank (statens foliokonto) i en krisesituasjon ikke er tilgjengelig.

Det foreslås en hjemmel i lov om Statens pensjonsfond for departementet til å gi forskrifter om Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland og Norges Banks behandling av personopplysninger mv. Disse organenes arbeid med retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands portefølje medfører at de må kunne innhente og behandle informasjon om personer med tilknytning til selskap som utredes. Slik informasjon kan utgjøre sensitive personopplysninger, noe som det i henhold til EUs personvernforordning (GDPR) kreves særskilt hjemmel i nasjonal rett for å kunne behandle.

Komiteens merknader

Det er bred politisk enighet om at Norges Bank skal være forvalter av SPU. Komiteen mener Norges Bank har bygd seg opp tillit og et godt omdømme som en stor og profesjonell kapitalforvalter. I en ekstraordinær situasjon kan det likevel være nødvendig å flytte forvaltningen ut av Norges Bank. Komiteen ser at det kan være svært verdifullt at dette går hurtig hvis bankens ledelse er kompromittert eller fiendtlige krefter har overtatt banken. Komiteen støtter derfor regjeringen i at slik avgjørelse ikke må til Stortinget eller Kongen i statsråd, men kan tas i departementet med hjemmel i lov om Statens pensjonsfond. Komiteen er også enig med regjeringen i at departementets kompetanse omfatter det å pålegge Norges Bank oppgaver for beredskapsformål som naturlig hører sammen med forvaltningsoppgaven banken er pålagt med hjemmel i lov om Statens pensjonsfond.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, slutter seg til regjeringens lovforslag om Statens pensjonsfond.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt slutter seg til regjeringens lovforslag om Statens pensjonsfond med unntak av § 6.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om § 6 i lov om Statens pensjonsfond, hvor det foreslås en lovfesting av at Statens pensjonsfond utland skal investeres utenfor Norge og i utenlandsk valuta. Disse medlemmer viser til at dette ikke innebærer noen endringer fra dagens praksis, og ser ikke behovet for å ta dette inn i loven. Disse medlemmer vil likevel understreke viktigheten av at Statens pensjonsfond utland skal fungere som sparing for staten, og at det ikke skal åpnes opp for at fondet blir brukt som et «budsjett nr. 2»

der det blir omkamp om prioriteringer som ikke når opp i statsbudsjettet. Disse medlemmer peker på at det er viktig at statsbudsjettet blir utformet med hensyn til helheten i norsk økonomi. Dette er nødvendig for den demokratiske forankringen av den økonomiske politikken. Disse medlemmer vil videre understreke viktigheten av en ansvarlig økonomisk politikk som ikke fører til sløsing med ressurser, eller politikk som bidrar til unødvendig styrking av den norske valutaen, ikke minst for å sikre industrien og omstillingen av norsk økonomi til et nullutslippssamfunn.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt går imot at det skal lovfestes at SPU kun kan investeres i utlandet. En slik lovfesting er unødvendig og gir blant annet begrensninger som kan innskrenke handlefriheten ved tvingende hendelser og forhold.

Disse medlemmer ønsker ingen endring i dagens § 6 i lov om Statens pensjonsfond og går på denne bakgrunn imot forslaget endring av § 6 i lov om Statens pensjonsfond.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til regjeringens forslag til § 1 og § 2 i lov om Statens pensjonsfond. Disse medlemmer slutter seg til det som er foreslått, men registrerer at heller ikke her har regjeringen funnet det formålstjenlig å ta inn bestemmelser om hvordan Statens pensjonsfond skal ta hensyn til klimakrisen og klimarisiko. Klimakrisen, og de politiske og økonomiske endringene som kommer som en konsekvens av denne, vil påvirke fondets avkastning direkte. Investeringer i økte klimagassutslipp i dag vil negativt påvirke fondets avkastning som helhet på lang sikt. Videre er Statens pensjonsfond utland så stort at investeringsbeslutninger direkte påvirker klimautslipp, og dermed fondets avkastning på lang sikt. I et generasjonsperspektiv er det derfor nødvendig at klima tas inn i loven om Statens pensjonsfond.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om endring av lov om Statens pensjonsfond, hvor fondet pålegges å ta hensyn til klima og klimarisiko samt å arbeide for reduserte klimagassutslipp internasjonalt.»

Komiteens medlem fra Rødt går imot forslaget til ny § 6 i lov om Statens pensjonsfond. Dette medlem viser til Dokument 8:103 S (2018–2019), der det blant annet foreslås å åpne for at en andel av oljeformuen brukes som et nasjonalt grønt industrifond og som et grønt infrastrukturfond som investerer i utbygging av klimavennlig infrastruktur i Norge.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Sammendrag

I proposisjonens kapittel 12 omtales de økonomiske og administrative konsekvensene av departementets lovforslag. Lovforslaget ventes ikke å medføre betydelige administrative eller økonomiske konsekvenser for private parter eller offentlige myndigheter. Opprettelse av en fagkomité vil gi noen administrative konsekvenser i Norges Bank. Forslaget vil imidlertid ikke ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser i Norges Bank. Forslaget vil i seg selv heller ikke ha vesentlige konsekvenser når det gjelder forventet avkastning og risiko for Statens pensjonsfond utland.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram lovforslag som innebærer at Norges Bank fortsatt har en lovfestet plikt til å utgi minnemynter og sirkulasjonsmynter med spesialpreg, samt at ansvaret for prosessen med utvelgelse av slike overføres Kulturdepartementet.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 2-13 første ledd skal lyde:

Hovedstyret skal ansette en daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem et lovforslag som innebærer at Norges Bank og all dens virksomhet skal omfattes av mållova samt at arbeidsspråket skal være norsk i hele virksomheten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til endring av § 1-2 i lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) som pålegger sentralbanken å bidra til at klimamålene Norge er forpliktet til gjennom internasjonale avtaler nås, og gjennomføre fortløpende vurderinger av hvordan klimaendringene,

og de økonomiske og politiske endringene dette medfører, påvirker norsk økonomi.

Forslag 5

Lov om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) § 1-6 skal lyde:

Før banken treffer vedtak av særlig viktighet, skal saken være forelagt departementet.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om endring av lov om Statens pensjonsfond, hvor fondet pålegges å ta hensyn til klima og klimarisiko samt å arbeide for reduserte klimagassutslipp internasjonalt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité med følgende unntak:

Forslag til § 1-6 fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Forslag til § 6 i lov om Statens pensjonsfond fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag til § 2-13 første ledd fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1-1 Landets sentralbank

- (1) Norges Bank er landets sentralbank.
- (2) Norges Bank er et eget rettssubjekt med partsevne og eies av staten.

§ 1-2 Formålet for sentralbankvirksomheten

- (1) Formålet for sentralbankvirksomheten er å opprettholde en stabil pengeverdi og fremme stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalingssystem.
- (2) Sentralbanken skal bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting.

§ 1-3 Sentralbankvirksomheten

- (1) Norges Bank skal være den utøvende og rådgivende myndigheten i pengepolitikken.

(2) Norges Bank skal ha utøvende og rådgivende myndighet i arbeidet for finansiell stabilitet.

(3) Norges Bank skal utstede pengesedler og mynter, legge til rette for det sentrale oppgjørssystemet og overvåke betalingssystemet.

(4) Norges Bank kan ta imot innskudd fra og yte kreditt til banker og andre foretak i finansiell sektor. Banken kan handle i finansmarkedene og utføre alle former for finansielle tjenester.

(5) Norges Bank eier landets offisielle valutareserver, og skal sørge for en effektiv og forsvarlig forvaltning av reservene.

(6) Norges Bank kan ellers sette i verk tiltak som er vanlige eller naturlige for en sentralbank.

§ 1-4 Sentralbankens uavhengighet

(1) Kongen i statsråd kan treffe vedtak om målene for sentralbankvirksomheten, jf. § 1-2 og § 1-3. Banken skal gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes. Slike vedtak skal meddeles Stortinget.

(2) Norges Bank kan ikke instrueres i sin virksomhet etter loven, jf. § 1-3, unntatt i ekstraordinære situasjoner. Vedtak om å instruere banken må treffes av Kongen i statsråd. Banken skal gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes. Slike vedtak skal meddeles Stortinget så snart som mulig.

§ 1-5 Norges Banks rådgiving

(1) Norges Bank skal uttale seg om spørsmål den blir forelagt av departementet.

(2) Norges Bank skal gi departementet råd når det er behov for tiltak av andre enn banken for å oppfylle formålet for sentralbankvirksomheten.

§ 1-6 Plikt til å informere departementet

Norges Bank skal informere departementet om saker av viktighet.

§ 1-7 Informasjon til offentligheten

(1) Norges Bank skal informere offentligheten om grunnlaget for sine beslutninger og om virksomheten som er omfattet av formålet etter § 1-2.

(2) Norges Bank skal sørge for at veiledende valutakurser mot norske kroner er tilgjengelige for offentligheten.

§ 1-8 Rapportering til Stortinget

(1) Departementet skal minst årlig gi melding til Stortinget om virksomheten i Norges Bank. Representantskapet rapporterer til Stortinget om tilsynet med banken etter § 4-1 fjerde ledd.

(2) Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse etter lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen og instruks fastsatt av Stortinget.

§ 1-9 Pengeenheten

Den norske pengeenhet er en krone. Kronen deles i hundre øre.

§ 1-10 Andre oppgaver

Kongen i statsråd kan legge nærmere angitte oppgaver som er i samsvar med formålet for sentralbankvirksomheten etter § 1-2 første ledd, til Norges Bank. Banken skal gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes. Slike vedtak skal meddeles Stortinget.

§ 1-11 Forvaltning av Statens pensjonsfond utland

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland, jf. lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond §§ 2 annet ledd og 7.

§ 1-12 Lovens virkeområde

(1) Loven gjelder Norges Banks virksomhet i og utenfor Norge.

(2) Bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-6 gjelder på Svalbard, jf. lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard § 3.

(3) Kongen avgjør ellers i hvilken utstrekning loven skal gjøres gjeldende for Norges økonomiske sone og for Svalbard, Jan Mayen og bilandene.

Kapittel 2 Norges Banks organisasjon

I. Innledende bestemmelser

§ 2-1 Norges Banks organer

Norges Bank skal ha et hovedstyre, en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet og et representantskap.

§ 2-2 Sentralbanksjef og visesentralbanksjefer

(1) Norges Bank skal ha en sentralbanksjef og to visesentralbanksjefer.

(2) Sentralbanksjefen er leder av hovedstyret, leder av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet og daglig leder av Norges Bank.

II. Hovedstyret

§ 2-3 Sammensetning av hovedstyret

(1) Hovedstyret skal bestå av sentralbanksjefen, de to visesentralbanksjefene og seks eksterne styremedlemmer. De eksterne styremedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Disse kan gjenoppnevnes for en samlet periode på tolv år. Dersom et eksternt medlem trer ut av hovedstyret i oppnevningsperioden, kan et nytt medlem oppnevnes for den gjenværende delen av perioden.

(2) To styremedlemmer velges i tillegg av og blant de ansatte til å delta i behandlingen av administrative saker. Valgmåten for disse representantene skal avtales

mellom hovedstyret og de ansatte. Ved mangel på avtale fastsetter representantskapet valgmåten.

(3) Sentralbanksjefen er leder av hovedstyret. Kongen i statsråd utpeker første og andre nestleder av styret blant visesentralbanksjefene.

(4) Følgende personer kan ikke være medlemmer av hovedstyret:

- medlemmer av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet, unntatt sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene
- medarbeidere i Norges Bank, unntatt ansatterepresentantene
- regjeringsmedlemmer
- politiske medarbeidere i departementene
- medarbeidere i departementene
- medarbeidere ved Statsministerens kontor og i Finansdepartementet
- stortingsrepresentanter
- politiske medarbeidere på Stortinget
- komitésekretærer på Stortinget
- nærstående av personer nevnt i a, b, c, d, f, g, h og i. Som nærstående regnes slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere og personer som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold. Barn, stebarn og foreldre av personer nevnt i forrige punktum regnes også som nærstående.

(5) Departementet kan gi bestemmelser om medlemmenes forhold til andre foretak.

(6) Departementet fastsetter de eksterne styremedlemmenes godtgjørelse.

§ 2-4 Hovedstyrets oppgaver

(1) Styringen og driften av Norges Bank hører under hovedstyret, med unntak av saker som i eller i medhold av loven er lagt til komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Hovedstyret har ansvaret for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland. Hovedstyret skal sørge for en forsvarlig og effektiv organisering av banken.

(2) Hovedstyret skal fastsette planer og retningslinjer for Norges Banks virksomhet. Hovedstyret skal hvert år utarbeide forslag til budsjett for kommende driftsår, jf. § 4-2.

(3) Hovedstyret skal påse at Norges Banks virksomhet, regnskapsavleggelse og formuesforvaltning blir tryggende styrt og kontrollert, og føre tilsyn med den daglige ledelsen og virksomheten for øvrig. Hovedstyret skal ikke føre tilsyn med komiteens utøvelse av skjønnsmyndighet.

(4) Hovedstyret skal fastsette instruksjoner for den daglige ledelsen i sentralbankvirksomheten og Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland.

(5) Hovedstyret skal ha et revisjonsutvalg. Medlemmene av revisjonsutvalget velges av og blant hovedsty-

rets eksterne medlemmer. Departementet kan fastsette nærmere bestemmelser om revisjonsutvalget.

(6) Hovedstyret kan oppnevne saksforberedende utvalg blant hovedstyrets medlemmer. Når et saksforberedende utvalg behandler administrative saker, skal de ansatte være representert i utvalget, jf. § 2-3 annet ledd.

(7) Hovedstyret kan bestemme at forretningsmessig virksomhet som faller inn under loven og virksomhet som ledd i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, skal utøves av selskap som Norges Bank helt eller delvis eier. Hovedstyret representerer banken som eier i slike selskaper.

(8) Hovedstyret har ansvar for Norges Banks beredskapsplaner. Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet skal gis anledning til å uttale seg før beredskapsplaner for finansielle kriser vedtas.

§ 2-5 Hovedstyrets saksbehandling

(1) Hovedstyret skal behandle saker i møte. Sentralbanksjefen, som hovedstyrets leder, kan likevel bestemme at en sak kan behandles skriftlig eller på annen betryggende måte, med mindre et styremedlem krever møtebehandling. Årsregnskap og årsberetning skal alltid behandles i møte. Hovedstyrets leder skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører under hovedstyret. Et styremedlem eller daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland kan kreve at hovedstyret behandler en sak.

(2) Hovedstyret kan treffe beslutning når minst fem styremedlemmer deltar i styrebehandlingen. En beslutning av hovedstyret krever at mer enn halvparten av styremedlemmene som deltar i behandlingen av saken, har stemt for beslutningen.

(3) Hovedstyret skal føre protokoll.

(4) Sentralbanksjefen forbereder saker til hovedstyret. Daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland forbereder saker som gjelder forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, og har rett og plikt til å være til stede ved hovedstyrets behandling av saker som gjelder forvaltningen og til å uttale seg. Dette gjelder ikke hvis hovedstyret i særlige tilfeller bestemmer noe annet eller daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland har gyldig forfall.

(5) Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet skal gis anledning til å uttale seg før hovedstyret behandler saker som berører komiteens oppgaver og ansvar.

III. Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

§ 2-6 Sammensetning av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

(1) Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet skal bestå av sentralbanksjefen, de to visesentral-

banksjefene og to eksterne medlemmer. De eksterne komitémedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Disse kan gjenoppnevnes for en samlet periode på åtte år. Dersom et eksternt medlem trer ut av komiteen i oppnevningsperioden, kan et nytt medlem oppnevnes for den gjenværende delen av perioden. Ved langvarig fravær kan et nytt medlem oppnevnes midlertidig.

(2) Sentralbanksjefen er leder av komiteen. Kongen i statsråd utpeker første og andre nestleder av komiteen blant visesentralbanksjefene.

(3) Følgende personer kan ikke være komitémedlemmer:

- a) medlemmer av hovedstyret, unntatt sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene
- b) medarbeidere i Norges Bank
- c) regjeringsmedlemmer
- d) politiske medarbeidere i departementene
- e) medarbeidere i departementene
- f) medarbeidere ved Statsministerens kontor og i Finansdepartementet
- g) stortingsrepresentanter
- h) politiske medarbeidere på Stortinget
- i) komitésekretærer på Stortinget
- j) nærstående av personer nevnt i a, b, c, d, f, g, h og i. Som nærstående regnes slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere og personer som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold. Barn, stebarn og foreldre av personer nevnt i forrige punktum regnes også som nærstående.

(4) Departementet kan gi bestemmelser om medlemmenes forhold til andre foretak.

(5) Departementet fastsetter godtgjørelse for de to eksterne komitémedlemmene.

§ 2-7 Oppgaver for komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

(1) Komiteen har ansvaret for Norges Banks utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken og har ansvar for bruken av virkemidler for å nå målene i pengepolitikken.

(2) Komiteen skal bidra i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet gjennom rådgiving og bruk av de virkemidler den har til rådighet.

(3) Komiteen kan for å utføre oppgavene etter første og annet ledd i særlige tilfeller fravike vedtak eller retningslinjer truffet av hovedstyret. Så vidt mulig skal hovedstyret gis anledning til å uttale seg før slike avgjørelser treffes.

(4) Komiteen skal informere offentligheten om beslutninger komiteen treffer og grunnlaget for beslutningene.

(5) Norges Bank skal informere departementet om avgrensningen av komiteens ansvar og oppgaver. De-

partementet kan gi utfyllende bestemmelser om slik avgrensning.

§ 2-8 Saksbehandling i komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

(1) Komiteen skal behandle saker i møte. Sentralbanksjefen kan likevel i særlige tilfeller bestemme at en sak kan behandles skriftlig eller på annen betryggende måte, med mindre et medlem krever møtebehandling.

(2) Komiteen kan treffe beslutning når minst tre komitémedlemmer deltar i komitébehandlingen. En beslutning av komiteen krever at mer enn halvparten av komitémedlemmene som deltar i behandlingen av saken, har stemt for beslutningen.

(3) Komiteen kan gi sentralbanksjefen særskilt fullmakt til å avgjøre saker som hører under komiteen. Sentralbanksjefen kan ellers avgjøre en sak når det er nødvendig at vedtak treffes raskt, og det ikke er tid eller anledning til å kalle inn komiteen. Sentralbanksjefen skal snarest skriftlig underrette komiteen om avgjørelsen.

(4) Komiteen skal føre protokoll.

(5) Sentralbanksjefen forbereder saker til komiteen.

IV. Daglig ledelse og ansatte

§ 2-9 Ansettelse av sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene

Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene ansettes av Kongen i statsråd på åremål for en periode på seks år. Åremålet kan gjenntas for ytterligere én periode på inntil seks år.

§ 2-10 Lønn og pensjon

Departementet fastsetter sentralbanksjefens og visesentralbanksjefenes lønn og pensjonsordning.

§ 2-11 Sentralbanksjefens oppgaver som daglig leder

(1) Sentralbanksjefen står for den daglige ledelsen av Norges Banks virksomhet og skal følge retningslinjer og pålegg fra hovedstyret. Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter sentralbankens forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Den daglige ledelsen omfatter heller ikke saker som bare hører under den daglige ledelsen av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland. Hovedstyret fastsetter den nærmere avgrensningen av ansvaret etter tredje punktum.

(2) Sentralbanksjefen kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra hovedstyret, eller når det er nødvendig at vedtak treffes raskt, og det ikke er tid eller anledning til å forelegge saken for hovedstyret. Sentralbanksjefen skal snarest skriftlig underrette hovedstyret om avgjørelsen.

§ 2-12 Vilkår for avskjed mv.

Sentralbanksjefen, visesentralbanksjefene og de eksterne medlemmene av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet kan bare avskjediges eller løses fra sine verv hvis vedkommende:

- på grunn av sykdom er varig uskikket til forsvarlig å utføre tjenesten
- har vist grov uforstand i tjenesten
- grovt har krenket sine tjenesteplikter
- på tross av skriftlig advarsel gjentatt har krenket sine tjenesteplikter
- ved utilbørlig adferd i eller utenfor tjenesten viser seg uverdigg til sitt embete eller bryter ned den aktelsen eller tilliten som er nødvendig for stillingen eller vervet.

§ 2-13 Daglig ledelse av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland

(1) Hovedstyret skal ansette en daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland på åremål for en periode på fem år. Åremålet kan gjenntas for ytterligere én periode på inntil fem år.

(2) Daglig leder står for den daglige ledelsen av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland og skal følge retningslinjer og pålegg fra hovedstyret. Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter virksomhetens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra hovedstyret, eller når det er nødvendig at vedtak treffes raskt, og det ikke er tid eller anledning til å forelegge saken for hovedstyret. Daglig leder skal snarest skriftlig underrette hovedstyret om avgjørelsen.

§ 2-14 Representasjon utad mv.

(1) Hovedstyret representerer Norges Bank utad og tegner dets firma.

(2) Hovedstyret kan gi styremedlemmer og navngitte ansatte rett til å tegne Norges Banks firma. Retten til å tegne bankens firma kan når som helst tilbakekalles.

(3) Sentralbanksjefen representerer Norges Bank utad i saker som faller innenfor hans eller hennes myndighet etter § 2-11.

(4) Daglig leder for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland representerer Norges Bank utad i saker som faller innenfor hans eller hennes myndighet etter § 2-13.

(5) Har noen som representerer Norges Bank utad ved handling på vegne av Norges Bank overskredet sin myndighet, er handlingen ikke bindende for Norges Bank dersom medkontrahenten innså eller burde innse at myndigheten er overskredet og det derfor ville stride mot redelighet å gjøre rett etter handlingen gjeldende.

§ 2-15 Norges Banks ansatte mv.

(1) Hovedstyret kan beslutte at Norges Bank skal delta i en arbeidsgiversammenslutning som innenfor sitt område kan treffe avgjørelser som vil være bindende for banken.

(2) Hovedstyret kan gi bestemmelser om de ansattes forhold til andre finansforetak og bedrifter.

(3) Hovedstyret kan bestemme at den som skal utføre arbeid eller tjeneste for Norges Bank, utføre arbeid for en tjenesteleverandør til banken eller for øvrig ha adgang uten følge til bankens bygninger, må fremlegge utømmende politiattest etter politiregisterloven § 41 nr. 1, eller tilsvarende utenlandsk politiattest, dersom sikkerhetshensyn tilsier det. Det samme gjelder ved senere endringer i en ansatts stilling eller arbeidsoppgaver. Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene i første og annet punktum, herunder om hvilke straffbare forhold som skal anmerkes på politiattesten og om behandlingen av politiattester som er fremlagt for banken.

(4) Hovedstyret kan bestemme at det skal innhentes kredittopplysninger om den som skal utføre arbeid eller tjeneste for Norges Bank, utføre arbeid for en tjenesteleverandør til banken eller for øvrig ha adgang uten følge til bankens bygninger, dersom sikkerhetshensyn tilsier det. Departementet kan i forskrift fastsette at banken skal ha adgang til å innhente opplysninger for å ivareta sikkerhetshensyn i forbindelse med personkontroll.

V. Representantskapet

§ 2-16 Representantskapets oppnevning og sammensetning

(1) Representantskapet skal bestå av femten medlemmer som velges av Stortinget for fire år. Dersom et medlem trer ut i løpet av valgperioden, kan Stortinget velge nytt medlem for den gjenværende delen av valgperioden.

(2) Hvert annet år skal vekselvis syv og åtte medlemmer tre ut av representantskapet. Blant medlemmene velger Stortinget leder og nestleder for to år. Gjenvalg av medlemmer kan skje for en samlet periode av åtte år.

(3) Personer som nevnt i § 2-3 fjerde ledd og medlemmer av hovedstyret eller deres nærstående kan ikke velges som medlemmer av representantskapet.

(4) Medlemmenes godtgjørelse fastsettes av Stortinget.

(5) Representantskapet skal ha et sekretariat. I saker som gjelder de ansatte i sekretariatet, skal representantskapet representere Norges Bank som arbeidsgiver.

(6) Når særlige hensyn gjør det ønskelig, kan representantskapet delegerere til lederen for representantskapet å treffe avgjørelse i saker som hører under representantskapet. Representantskapet kan blant sine med-

lemmer oppnevne utvalg til å forberede saker for representantskapsbehandling.

§ 2-17 Representantskapets oppgaver

Representantskapet fører tilsyn i samsvar med § 4-1, vedtar budsjett etter § 4-2, godkjenner regnskap etter § 4-3, utpeker revisor etter § 4-4 og fastsetter eventuell valg måte for ansatterepresentanter til hovedstyret etter § 2-3 annet ledd tredje punktum.

§ 2-18 Representantskapets saksbehandling

(1) Lederen for representantskapet skal innkalle representantskapet til møte så ofte det vurderes som ønskelig, eller når minst fem medlemmer eller hovedstyret krever det. Til gyldig vedtak kreves at mer enn halvparten av de stemmeberettigede stemmer for vedtaket. Det skal føres protokoll over forhandlingene.

(2) Om ikke representantskapet bestemmer noe annet for det enkelte tilfellet, kan hovedstyrets medlemmer være til stede og uttale seg i møter i representantskapet. De ansattes medlemmer i hovedstyret kan være til stede og uttale seg i møter ved behandlingen av administrative saker. Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene skal være til stede, med mindre representantskapet bestemmer noe annet eller det foreligger gyldig forfall.

Kapittel 3 Norges Banks oppgaver og virkemidler

§ 3-1 Kreditt til og innskudd fra banker mv.

(1) Til fremme av formålet for sentralbankvirksomheten kan Norges Bank

- ta imot innskudd fra og yte kreditt til banker og andre foretak i finansiell sektor
- kjøre, selge og formidle valuta og finansielle instrumenter
- utstede og omsette egne finansielle instrumenter

(2) Vilkårene for innskudd og kreditt fastsettes av Norges Bank.

(3) Til fremme av formålet med sentralbankvirksomheten kan Norges Bank sette minstekrav til innskudd fra foretak som har konto i banken.

(4) Når særlige forhold tilsier det, kan Norges Bank gi kreditt på spesielle vilkår.

(5) Norges Bank skal kreve betryggende sikkerhet for kreditt. Banken kan gi forskrift om sikkerhetsstillelse.

(6) Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved yting av kreditt eller andre tiltak etter paragrafen her eller ved bankens senere overdragelse av slike lånefordringer.

§ 3-2 De offisielle valutareservene

Norges Bank bestemmer hvor store de offisielle valutareservene skal være, og hvordan de skal plasseres. Reservene skal være tilgjengelige for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten og internasjonale forpliktelser.

§ 3-3 Betaling og oppgjør

(1) Norges Bank skal legge til rette for et stabilt og effektivt system for betaling, avregning og oppgjør mellom foretak med konto i banken.

(2) Norges Bank skal overvåke betalingssystemet og annen finansiell infrastruktur og bidra til beredskapsløsninger.

(3) Norges Bank kan gi forskrifter til gjennomføring av første ledd.

§ 3-4 Utstedelse av kontante betalingsmidler

(1) Norges Bank har enerett til å utstede norske pengesedler og mynter. Banken bestemmer sedlenes og myntenes pålydende og utforming.

(2) Norges Bank kan utkontraktere produksjonen av pengesedler og mynter.

§ 3-5 Tvungent betalingsmiddel

(1) Norges Banks sedler og mynter er tvungent betalingsmiddel i Norge. Ingen har plikt til å ta imot mer enn 25 mynter av hver enhet i én betaling.

(2) Sterkt skadde sedler og mynter er ikke tvungent betalingsmiddel. Norges Bank kan gi forskrift om avgrensning av hva som er tvungne betalingsmidler og om erstatning for bortkomne, brente eller skadde sedler og mynter, herunder om gebyr.

§ 3-6 Tilbaketrekking av betalingsmidler

Norges Bank kan ved forskrift bestemme at sedler av en bestemt utgave og pålydende eller en bestemt myntsort skal opphøre å være tvungent betalingsmiddel fra en bestemt dato. Forskriften må kunngjøres minst ett år før opphørsdatoen. Banken kan innløse sedler og mynter som ikke lenger er tvungent betalingsmiddel. Banken kan gi forskrifter om hvordan innløsningen skal praktiseres, herunder om gebyr ved innløsning.

§ 3-7 Statens bank

Norges Bank skal yte tjenester ved opptak av statslån og forvaltning av statsgjeld og statens konsernkontoordning. For øvrig skal banken, i den utstrekning departementet bestemmer det, utføre finansielle tjenester for staten og egne rettssubjekter heleid av staten.

§ 3-8 Kreditt til staten

Norges Bank kan ikke yte kreditt direkte til staten. Banken kan likevel yte kreditt til staten med løpetid innenfor en kalenderdag.

§ 3-9 Beskyttelsestiltak

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift beslutte særskilte tiltak når kapitalbevegelser til og fra utlandet kan føre til store problemer med betalingsbalansen eller vesentlige forstyrrelser i det finansielle systemet. Norges Bank skal ha anledning til å uttale seg før det treffes et slikt vedtak.

§ 3-10 Internasjonale avtaler

(1) Norges Bank skal forvalte landets rettigheter og forpliktelser som følge av deltakelse i Det internasjonale valutafondet.

(2) Til fremme av formålet for sentralbankvirksomheten kan Norges Bank inngå avtaler om innskudds-, kreditt- og garantiordninger med utenlandske sentralbanker og med internasjonale organisasjoner og institusjoner, forutsatt at det foreligger betryggende sikkerhet. Departementet skal godkjenne slike avtaler.

(3) Kongen i statsråd kan i ekstraordinære tilfeller pålegge Norges Bank å delta i kredittavtaler med andre stater og internasjonale organisasjoner.

§ 3-11 Norges Banks egenkapital og disponering av overskudd

(1) Norges Bank skal ha en egenkapital som er tilstrekkelig for å oppfylle bankens formål.

(2) Kongen i statsråd gir retningslinjer for avsetninger og disponering av Norges Banks overskudd. Banken skal gis anledning til å uttale seg før retningslinjene fastsettes. Retningslinjene skal meddeles Stortinget.

Kapittel 4 Tilsyn og kontroll

§ 4-1 Tilsyn mv.

(1) Representantskapet skal føre tilsyn med Norges Banks drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt. Representantskapet skal føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Tilsynet omfatter ikke hovedstyrets eller komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitets utøvelse av skjønnsmyndighet.

(2) Representantskapet har rett til innsyn i alle Norges Banks anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven.

(3) Representantskapet fører tilsyn med selskaper som Norges Bank helt eller delvis eier. Representantskapet har rett til å kreve de opplysningene fra selskapets

daglige leder, hovedstyret og den valgte revisor som er nødvendige for tilsynet. I den utstrekning det er nødvendig, kan representantskapet selv foreta undersøkelser i selskapet.

(4) Representantskapet skal minst én gang årlig legge frem for Stortinget sin uttalelse om tilsynet med Norges Bank. Gjenpart av uttalelsen sendes departementet. Uttalelsen om tilsynet med banken skal minst inneholde

- a) en redegjørelse for hvordan tilsynet med banken har vært organisert
- b) en redegjørelse for gjennomførte tilsynsaktiviteter og representantskapets prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet
- c) en redegjørelse for tilsynet med bankens kapitalforvaltning
- d) representantskapets vurdering av hovedstyrets styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet
- e) en redegjørelse for representantskapets arbeid med vedtakelse av bankens budsjett og fastsettelse av regnskap
- f) eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for.

§ 4-2 Budsjett

Representantskapet vedtar Norges Banks budsjett etter forslag fra hovedstyret. Det vedtatte budsjettet meddeles departementet.

§ 4-3 Årsberetning, årsregnskap og protokoller

(1) Norges Bank er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Departementet kan fastsette særskilte bestemmelser om årsregnskap, årsberetning og bokføring for banken som utfyller eller fraviker bestemmelsene i eller i medhold av regnskapsloven og bokføringsloven.

(2) Hovedstyret skal hvert år utarbeide årsberetning og årsregnskap. Årsregnskapet skal godkjennes av representantskapet og sammen med års- og revisjonsberetning sendes departementet og meddeles Stortinget.

(3) Hovedstyrets og komiteens protokoller skal sendes til representantskapet og departementet.

§ 4-4 Revisjon

(1) Norges Banks årsregnskap skal revideres av revisor som er godkjent etter bestemmelsene i revisorloven. Representantskapet velger revisor og fastsetter revisors godtgjørelse.

(2) Departementet kan fastsette særskilte bestemmelser om revisjon av Norges Bank som utfyller eller fraviker bestemmelsene i revisorloven.

§ 4-5 Internrevisjon

(1) Norges Bank skal ha en internrevisjon som rapporterer til hovedstyret.

(2) Internrevisjonen skal vurdere Norges Banks internkontroll, rutiner og andre forhold av betydning for bankens virksomhet.

(3) Departementet kan gi bestemmelser om bankens internkontroll.

Kapittel 5 Forholdet til annen lovgivning, taushetsplikt, sanksjoner mv.

§ 5-1 Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova

(1) Norges Banks vedtak i saker etter § 3-1 og om oppsigelse eller avskjed kan ikke påklages.

(2) Når det er nødvendig for å sikre forsvarlige interne avgjørelsesprosesser kan det gjøres unntak fra innsyn etter offentleglova for saksforberedende dokumenter som utveksles mellom henholdsvis Norges Bank og Finansdepartementet og Norges Bank og Finanstilsynet.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling av bestemmelsene i første og annet ledd.

§ 5-2 Taushetsplikt

(1) Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Norges Bank, plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det han eller hun i tjenesten får vite om bankens eller andres forretningsmessige forhold eller om noens personlige forhold.

(2) Taushetsplikten etter første ledd gjelder også for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Finansdepartementet, Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland og Finanstilsynet når Finansdepartementet, Etikkrådet eller Finanstilsynet har opplysninger som nevnt i første ledd.

(3) Hovedstyret, eller noen som har fullmakt til det fra hovedstyret, kan uten hinder av taushetsplikten gi meddelelser om Norges Banks forretningsmessige forhold. Tilsvarende gjelder for komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet for sitt område og for representantskapet i saker som tilligger representantskapet og som ikke berører hovedstyrets eller komiteens ansvarsområder.

(4) Taushetsplikten etter første og annet ledd og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor

- a) Finansdepartementet
- b) Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland
- c) Finanstilsynet
- d) internasjonale organisasjoner som Norges Bank er medlem av eller samarbeider med, såfremt opplysningene underlegges en tilsvarende taushetsplikt hos organisasjonen som mottar opplysningene
- e) andre EØS-staters sentralbanker eller finanstilsynsmyndigheter, herunder Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndighet, Den

europiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighet, Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenestepensjoner, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan

- f) Økokrim ved oversendelse av opplysninger i henhold til hvitvaskingsloven § 26
- g) skattemyndighetene ved oversendelse av opplysninger i henhold til skatteforvaltningsloven § 10-5 første ledd
- h) offentlig organ ved utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaverregisteret
- i) Bankenes sikringsfond.

(5) Forvaltningsloven § 13 annet og tredje ledd og § 13 a til § 13 e gjelder som utfyllende bestemmelser til paragrafen her.

§ 5-3 Opplysningsplikt

(1) Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak pålegge foretak i finansiell sektor å gi Norges Bank opplysninger som er nødvendige for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver banken er pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Tilsvarende opplysningsplikt kan også pålegges andre institusjoner, foretak og privatpersoner som er aktører i verdipapirmarkedet, driver betalingsformidling eller yter tjenester mot finansiell sektor. Departementet kan også pålegge andre virksomheter registrert i Foretaksregisteret slik opplysningsplikt. Det kan ikke kreves vederlag for kostnader ved å oppfylle opplysningsplikt etter dette ledd.

(2) Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gi Norges Bank adgang til å kreve inn opplysninger fra

- a) Skatteetaten
- b) Regnskapsregisteret og Konkursregisteret
- c) Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

når det er nødvendig for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten, for å løse oppgaver banken er pålagt etter annen lov, eller for å overholde Norges avtaler med en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Opplysninger fra Arbeids- og velferdsetaten er begrenset til opplysninger fra arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret og opplysninger om registrert arbeidsløshet.

(3) Opplysninger som kreves etter første og annet ledd, kan gis uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter finansforetaksloven, eiendomsmeglingsloven, lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingsystemer m.v., verdipapirhandeloven, verdipapirregisterloven, skatteforvaltningsloven, regnskapsloven, konkursloven og arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Opplysningene kan bare brukes til de formål som er angitt i første eller annet ledd.

(4) Departementet kan i forskrift fastsette utfyllende bestemmelser til denne paragrafen, herunder fastsette på hvilken måte opplysningene skal gis og hvilken dokumentasjon som skal følge med.

§ 5-4 Tvangsmulkt

(1) For å sikre at opplysningsplikten blir overholdt, kan Norges Bank ved overtredelse av opplysningsplikten etter § 5-3 første ledd treffe enkeltvedtak om å ilegge tvangsmulkt.

(2) Kongen kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om tvangsmulkt etter paragrafen her.

§ 5-5 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller vedtak i medhold av § 3-9 eller § 5-3, straffes med bot.

Kapittel 6 Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 6-1 Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene i loven til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

§ 6-2 Oppheving og endring av andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. oppheves.
2. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse gjøres følgende endringer:

§ 1-2 Overskriften skal lyde:

§ 1-2. Krav mot staten, fylkeskommuner, kommuner, samkommuner, interkommunale selskaper, regionale helseforetak, helseforetak og Norges Bank

§ 1-2 nytt tredje ledd skal lyde:

Krav mot Norges Bank kan ikke tvangsfullbyrdes.

3. I lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Midlene i Statens pensjonsfond eies av staten. Sparingen i Statens pensjonsfond skal støtte opp under finansieringen av folketrygdens pensjonsutgifter. Sparingen skal ivareta langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter slik at petroleumsformuen kommer både dagens og fremtidige generasjoner til gode.

Ny § 2 skal lyde:

Målet med investeringene i Statens pensjonsfond skal være å oppnå høyest mulig avkastning med en akseptabel

risiko. Innenfor denne rammen skal fondet forvaltes ansvarlig.

Nåværende § 2 blir ny § 3 og skal lyde:

(1) Statens pensjonsfond forvaltes av *departementet*. Fondet består av Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN).

(2) Statens pensjonsfond utland plasseres som innskudd på konto i Norges Bank. Motverdien forvaltes etter nærmere *bestemmelser* fastsatt av departementet, jf. § 10.

(3) Statens pensjonsfond Norge plasseres som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdien forvaltes etter nærmere *bestemmelser* fastsatt av departementet, jf. § 10 første ledd.

Nåværende §§ 3 til 4 blir §§ 4 til 5.

§ 4 skal lyde:

(1) Inntekter i Statens pensjonsfond utland er netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten som blir overført fra statsbudsjettet, netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten og avkastningen av fondets plasseringer.

(2) Netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten utgjør bruttoinntektene i tredje ledd fratrukket utgiftene i fjerde ledd.

(3) Følgende bruttoinntekter inngår i kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten:

1. de samlede skatte- og avgiftsinntekter som innkreves ifølge lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. og lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet
2. avgifter som innkreves etter lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
3. avgiftsinntekter ved utslipp av NO_x i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
4. driftsinntekter og andre inntekter fra statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
5. statlige inntekter på nettooverskuddsavtaler i enkelte utvinningstillatelser
6. utbytte fra *Equinor* ASA
7. statens inntekter i forbindelse med fjerning eller annen disponering av innretninger på kontinentalsokkelen
8. inntekter fra salg av andeler som ledd i Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

(4) Følgende utgifter skal trekkes fra bruttoinntektene i tredje ledd:

1. direkte investeringer i statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

2. driftsutgifter og andre direkte utgifter i statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

3. statens utgifter i forbindelse med fjerning eller annen disponering av innretninger på kontinentalsokkelen

4. kjøp av andeler som ledd i Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

(5) Netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten utgjør summen av brutto inntekter ved statlig salg av aksjer i *Equinor* ASA, fratrukket statlig kjøp av aksjer i *Equinor* ASA definert som markedsprisen staten betaler for aksjene og fratrukket statlig kapitalinnskudd i *Equinor* ASA og selskap som ivaretar statens interesser i petroleumsvirksomheten, samt finanstransaksjoner knyttet til selskaper i petroleumsvirksomheten hvor staten har eierinteresser.

Ny § 6 skal lyde:

Statens pensjonsfond utland skal investeres utenfor Norge og i utenlandsk valuta etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 10.

Nåværende § 5 blir § 7 og skal lyde:

(1) Midlene i Statens pensjonsfond kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

(2) *Staten skal ikke lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland.*

(3) *Første ledd er ikke til hinder for at Kongen i statsråd kan benytte midlene i Statens pensjonsfond utland som finansiering dersom kontoordningen i Norges Bank (statens foliokonto) ikke er tilgjengelig. Annet ledd er ikke til hinder for midlertidige låneopptak i særskilte situasjoner hvor staten har et likviditetsbehov, og hvor midlene i Statens pensjonsfond utland er utilgjengelige eller avhending av verdipapirer vil medføre en vesentlig kostnad. Låneopptak etter foregående punktum kan vedtas av Kongen i statsråd dersom det ikke er tid til å innhente Stortingets samtykke.*

Nåværende § 6 blir § 8.

Ny § 9 skal lyde:

Departementet skal regelmessig evaluere forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge og rapportere om dette til Stortinget.

Nåværende §§ 7 til 9 blir nye §§ 10 til 12.

§ 10 første og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven.

(2) Departementet kan gi forskrift om Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland og Norges Banks behandling av personopplysninger, herunder om hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling og unntak fra den registrertes rettigheter.

4. I lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet skal § 1 første punktum lyde:

Folketrygdfondet skal i eget navn forvalte motverdien av kapitalinnskuddet Statens pensjonsfond Norge på oppdrag fra departementet, jf. lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond § 3 tredje ledd.

5. I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 1-7 Overskriften skal lyde:

§ 1-7. Forskrifter mv.

§ 1-7 nytt annet ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan gi Norges Bank i oppgave å fastsette krav i medhold av denne lov til finansforetak ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet. I vedtaket kan det fastsettes at sentralbankloven § 1-4 annet ledd skal gjelde tilsvarende, og at enkeltvedtak ikke skal kunne påklages.

Oslo, i finanskomiteen, den 28. mai 2019

Henrik Asheim

leder

Sivert Bjørnstad

ordfører

